

KOMPETANSESENTER FOR DISTRIKTSUTVIKLING

KONKURRANSEGRUNNLAG

Åpen anbudskonkurranse
Forskriftens del I og del II
(for anskaffelser med verdi under EØS-terskelverdi og uprioriterte
tjenester)

for kjøp av

Utredningsoppdrag:

Langtidseffekter av nasjonale utviklingsprogram:

Miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene

Utkantkommuneprogrammet

Saksnummer 2010/83

Tilbudsfrist: 20.11.2010 kl 15:00

1. GENERELL BESKRIVELSE

1.1. Oppdragsgivere

Kompetansesenter for distriktsutvikling, Kommunal- og regionaldepartementet og Miljøverndepartementet ønsker at det gjennomføres en studie av langtidseffekter av nasjonale utviklingsprogram med utgangspunkt i programmene Miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene og Utkantkommuneprogrammet. Kompetansesenter for distriktsutvikling (Distriktssenteret) er oppdragsgiver for prosjektet.

Distriktssenteret (www.distriktssenteret.no) eies av Kommunal- og regionaldepartementet og er et nasjonalt kompetansesenter for kunnskapsbygging og formidling om distrikts- og lokalsamfunnsutvikling i bred forstand. Distriktssenteret er kompetanseorgan, rådgiver og bidragsyter overfor nasjonale, regionale og lokale myndigheter, samt støttespiller for de som jobber med lokale utviklingsinitiativ. Distriktssenteret utfører ikke selv forskning, men er en bestiller og formidler av relevant forskning om og dokumentasjon av lokal og regional utvikling og utviklingsarbeid i distriktsområder. En viktig del av Distriktssenterets arbeid er å fremskaffe og formidle erfarings- og forskningsbasert kunnskap om, og dokumentasjon av, utviklingstrekk, utfordringer og utviklingsarbeid i distrikts-Norge.

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) har ansvar for spørsmål som gjelder bolig- og bygningspolitikk, regional- og distriktpolitikk, lokalforvaltning, kommuneøkonomi og gjennomføring av valg.

Kommunal- og regionaldepartementet v/Regionalpolitisk avdeling har ansvar for distrikts- og regionalpolitikken. Avdelingen har ansvar for å utarbeide kunnskapsgrunnlaget for distrikts- og regionalpolitisk innsats, samt å dokumentere effekten av ulike regionalpolitiske instrumenter.

Miljøverndepartementet (MD) har et særlig ansvar for regjeringens miljøpolitikk og forvaltning av plandelen av plan- og bygningsloven.

Miljøverndepartementet v/ Planavdelingen har blant annet ansvar for å bidra til en mer helhetlig og bærekraftig by- og tettstedsutvikling, herunder en ytterligere samordning av areal- og transportpolitikken i by- og tettstedområdene.

Som et ledd i å øke kunnskapen om langtidseffektene av gjennomførte utviklingsprogram i distriktskommuner, ønsker Distriktssenteret, KRD og MD å få gjennomført en studie av effekter over tid i de aktuelle kommunene/regionene, jfr. Vedlegg 1, 5-9 år etter at de respektive programmene ble avsluttet.

Oppdragsgivers kontaktpersoner er:

Navn:	Mona Handeland	Torhild Lamo
Postadresse:	Ogdalsveien 2, 7713 Steinkjer	Ogdalsveien 2, 7713 Steinkjer
E-post:	mona.handeland@kdu.no	torhild.lamo@kdu.no
Telefon:	48 16 82 84	48 16 82 82

1.2. Anskaffelsens formål og omfang

Hovedformålet med denne anskaffelsen er å dokumentere og analysere effekter av pilotprosjektene i de nasjonale utviklingsprogrammene Miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene (Tettstedsprogrammet 2001-2005) og Utkantkommuneprogrammet (1998-2001).

Staten bruker årlig store summer på nasjonale utviklingsprogram og pilotprosjekter. De fleste av disse tiltakene er gjenstand for rapportering og evalueringer av ulike typer, det være seg følgeforskning og/eller midtveis- og sluttevalueringer. Langtidseffekter av disse er derimot i liten grad vurdert til nå. Hva skjer når kommunen ikke lenger er del av et nasjonalt program?

Den øvre økonomiske rammen for oppdraget er satt til 800.000 kr inkl. mva. Leverandør bes om å gi et pristilbud i norske kroner og med mva. spesifisert. Pristilbudet skal omfatte lønn, evt. reiser og ferdig trykt rapport.

Mer informasjon om anskaffelsens formål, problemstillinger og omfang er tatt inn i vedlegg 1, Kravspesifikasjon.

1.3. Kontraktperiode

Oppdraget må påbegynnes i 2010. Leveringstidspunktet for sluttleveransen er 01.07.2011.

1.4. Oppbygging av konkurransegrunnlaget

Konkurransegrunnlaget består av dette dokumentet samt

- Vedlegg 1 Kravspesifikasjon

1.5. Kunngjøring

Konkurransen er kunngjort i DOFFIN-databasen. Se www.doffin.no

1.6. Tilleggsopplysninger

Dersom leverandøren finner at konkurransegrunnlaget ikke gir tilstrekkelig veiledning, kan han/hun skriftlig be om tilleggsopplysninger hos oppdragsgiver ved oppdragsgivers kontaktpersoner. Dersom det oppdages feil i konkurransegrunnlaget, bes det om at dette formidles skriftlig til oppdragsgivers kontaktpersoner.

Skriftlig henvendelse om tilleggsopplysninger merkes "Anbudskonkurranse, ref. saksnummer 2010/83" og sendes til oppdragsgivers kontaktpersoner per e-post, med kopi til: post@kdu.no.

1.7. Rettelser, suppleringer eller endring av konkurransegrunnlaget

Innen tilbudsfristens utløp har oppdragsgiveren rett til å foreta rettelser, suppleringer og endringer av konkurransegrunnlaget som ikke er av vesentlig karakter. Rettelser, suppleringer eller endringer i konkurransegrunnlaget kunngjøres elektronisk på DOFFIN.

1.8. Fremdriftsplan

Oppdragsgiver har lagt opp til følgende tidsrammer for prosessen:

Aktivitet	Tidspunkt
Kunngjøring i Doffin	20.10.2010
Frist for å stille spørsmål til konkurransen	09.11.2010
Frist for mottak av tilbud	17.11.2010 kl 15:00
Evaluerer av mottatte tilbud	Uke 46 og 47
Valg av leverandør og varsling til øvrige tilbydere	26.11.2010, tentativt
Klagefrist	03.12.2010 kl 14:00, tentativt
Kontraktsinngåelse	03.12.2010, tentativt

Det gjøres oppmerksom på at tidspunktene etter åpning av tilbudene er veiledende.

2. REGLER FOR GJENNOMFØRING AV KONKURRANSEN OG KRAV TIL TILBUD

2.1. Anskaffelsesprosedyre

Denne avtalen inngås i hht. lov om offentlige anskaffelser av 16. Juli 1999 og gjeldende Forskrift om offentlig anskaffelser av 7. april 2006 nr. 402. Denne anskaffelsen følger prosedyren åpen anbudskonkurranse. Anskaffelsesprosedyren tillater alle interesserte leverandører å gi tilbud. Prosedyren gjennomføres i samsvar med forskrift om offentlige anskaffelser del I og II, samt de bestemmelser som framgår av dette konkurransegrunnlaget.

2.2. Offentlighet

Tilbud og anskaffelsesprotokoll kan unntas offentlighet, jf. Offentleglova av 19.05.2006 nr. 16 § 23 inntil valg av leverandør er bestemt.

Leverandørene skal levere en utgave av tilbudet hvor det som anses å være forretningshemmeligheter er sladdet. Ved begjæring om innsyn, skal oppdragsgiver uavhengig av dette vurdere hvorvidt opplysningene er av en slik art at oppdragsgiver plikter å unnta dem fra offentlighet.

2.3. Taushetsplikt

Oppdragsgiver og dennes ansatte plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om tekniske innretninger og fremgangsmåter eller drifts- og forretningsforhold det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde, jf. Forskrift om offentlige anskaffelser § 3-6, jf. forvaltningsloven § 13.

2.4. Innlevering av tilbud og tilbudsutforming

Tilbudet skal være skriftlig, signert og avgis i lukket og merket forsendelse, enten direkte eller per post. Tilbudet merkes "2010/83 Tilbud på utredning langtidseffekter av nasjonale utviklingsprogram" og sendes/leveres til:

Distriktssenteret,
Ogdalsveien 2,
7713 Steinkjer

Tilbudet skal være oppdragsgiver i hende på innleveringsstedet før utløpet av tilbudsfristen. For sent innkomne tilbud vil bli avvist.

Tilbudet skal:

1. Oversendes i lukket forsendelse og være merket: "2010/83 Tilbud på utredning langtidseffekter av nasjonale utviklingsprogram"
2. Være skriftlig og inneholde et tilbudsbrev som er datert og signert
3. Tilhørende dokumenter og kommunikasjon skal være skrevet på norsk
4. Tilbudet leveres i ett eksemplar på papir direkte til leveringsadressen eller sendes med post
5. Kopi av tilbudet sendes per e-post med tittel "Tilbud 2010/83" til: post@kdu.no og mona.handeland@kdu.no

Tilbudsbrevet skal for øvrig inneholde:

- Referanse til saksnummer/konkurransegrunnlagsnummer
- Leverandørens adresse, e-postadresse, telefonnummer og foretaksnummer
- Leverandørens kontaktperson med telefonnummer og e-postadresse
- Forbehold skal klart komme fram av tilbudet med henvisning til hvor i tilbudet forbeholdet/forbeholdene er gjort (med sidetall og punktnummer)
- Tilbudsbrevet skal være datert og underskrevet av person(er) som har fullmakt til å forplikte leverandøren.

Tilbudet skal besvares i følgende rekkefølge:

1. Aksept av vilkår i konkurransegrunnlaget og utkast til kontrakt og spesielle kontraktsvilkår. Eventuelle forbehold plasseres under dette punktet. Forbehold må begrunnes, og alternativ formulering framgå.
2. Prosjektbeskrivelse som angitt i kravspesifikasjonen.

Følgende skal vedlegges tilbudsbrevet

1. Skatteattest for merverdiavgift fra skattefogden og skatteattest for skatt og arbeidsgiveravgift fra kemner/kommunekasserer (ikke eldre enn 6 mnd)
2. HMS-egenerklæring
3. Dokumentasjon på leverandørens juridiske stilling (firmaattest)
4. Faglige kvalifikasjoner

Leverandøren er ansvarlig for at alle spørsmål, krav og avklaringspunkter i konkurransegrunnlaget besvares/belyses.

2.5. Forbehold og avvik

Dersom leverandøren tar forbehold mot deler av konkurransegrunnlaget, skal dette klart fremgå av tilbudet. Forbeholdene skal spesifiseres med hvilke konsekvenser dette har for ytelse, pris eller andre forhold. Det samme gjelder for avvik. Forbehold og avvik skal være presise og entydige, slik at oppdragsgiver kan vurdere de uten kontakt med leverandørene. Forbehold og avvik skal referere til aktuelle punkt i konkurransegrunnlaget og tas inn i tilbuds brevet, jf. Omtalen i punkt 2.4. Vesentlige forbehold og avvik vil føre til at tilbudet avvises.

Leverandørens henvisning til standardiserte leveringsvilkår eller lignende vil bli betraktet som forbehold dersom de avviker fra foreliggende konkurranse- eller kontraktsbestemmelser.

2.6. Opplysningsplikt

Oppdragsgiver vil gi skriftlig melding med en kort begrunnelse dersom

- Tilbudet avvises
- Samtlige tilbud forkastes eller konkurransen avlyses.

Leverandøren kan skriftlig anmode om en nærmere begrunnelse for hvorfor tilbudet er avvist eller forkastet.

2.7. Alternative tilbud og minstekrav

Alternative tilbud aksepteres ikke.

2.8. Deltilbud

Det er ikke adgang til å gi tilbud på deler av oppdraget.

2.9. Vedståelsesfrist

Leverandøren må vedstå seg tilbudet i 30 dager regnet fra tilbudsfristens utløp.

2.10. Tilbakekalling eller endring av tilbudet

Innleverte tilbud kan tilbakekalles eller endres inntil tilbudsfristen løper ut. Tilbakekalling av tilbud skal skje skriftlig. Endringer av tilbudet er å betrakte som et nytt tilbud og må tilfredsstille samtlige formalkrav.

2.11. Kostnader

Leverandøren ansvarer selv for kostnader i forbindelse med utarbeiding, levering og oppfølging av tilbudet.

2.12. Retur av tilbud

Oppdragsgiver vil ikke returnere mottatte tilbud.

2.13. Aksept av vilkår

Leverandøren må erklære at samtlige vilkår som stilles i dette konkurransegrunnlaget er akseptert.

3. KVALIFIKASJONSKRAV

3.1. Obligatoriske og ufravelige krav

Krav	Dokumentasjonskrav
Leverandøren skal ha ordnede forhold mht. skatteinnbetaling og merverdiinnbetaling	<ul style="list-style-type: none"> • Skatteattest (ikke eldre enn 6 mnd) • Merverdiavgiftsattest (ikke eldre enn 6 mnd)
Leverandøren skal ha et fungerende HMS-system	<ul style="list-style-type: none"> • HMS-egenerklæring

3.2. Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling

Krav	Dokumentasjonskrav
Leverandøren skal være et lovlig etablert foretak	<ul style="list-style-type: none"> • Firmaattest

3.3. Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner

Krav	Dokumentasjonskrav
<p>Det forutsettes at den prosjektlederen og prosjektdeltakerne som det framlegges dokumentasjon for skal være nøkkelpersoner i gjennomføringen av oppdraget.</p> <p>Prosjektleder/prosjektdeltakere som omfattes av tilbudet kan kun erstattes med personer med tilsvarende kompetanse. Skifte av personell kan kun skje etter oppdragsgivers samtykke.</p> <p>Leverandøren må kunne vise til utredninger/publikasjoner av nyere dato, der de aktuelle medarbeiderne har vært prosjektledere eller vært sentrale medarbeidere. Følgende faglige kvalifikasjoner vil bli spesielt vektlagt: Solid utredningserfaring av lokal</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liste med oversikt over aktuell forskning som leverandøren mener er relevant for oppdraget og som er gjennomført de siste fem årene • Referanseliste over leverandørens bidrag med relevans for dette oppdraget med oppdragsgivers navn (og kontaktperson ved referansesjekk) og verdi på oppdraget • Opplysninger om kapasitet og kvalifikasjoner (CV) for personer som vil være sentrale i arbeidet med oppdraget • Ett eks av rapport/utredning som nylig er utarbeidet (jf lesevernlign produkt)

samfunnsutvikling og stedsutvikling i norske kommuner. Kompetanse fra evaluering av prosjekt- og prosessledelse.	
--	--

Leverandøren må ha erfaring med forskning/utredninger/evalueringer som er relevante for dette oppdraget, dvs. erfaring med å gjennomføre lignende analyser/effektstudier.	
---	--

4. KRAV TIL YTELSEN OG TILDELINGSKRITERIER

4.1. Kravspesifikasjon

Se vedlegg 1.

4.2. Tildelingskriteriene

Bare tilbud som innfrir de obligatoriske krav og spesifikasjoner som angitt i konkurransegrunnlaget, herunder kravspesifikasjonen, vil bli vurdert i forhold til tildelingskriteriene.

Tildeling skjer på bakgrunn av det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, sammenholdt med en totalvurdering iht. følgende tildelingskriterier, med vektning:

1. Løsningsforslag og kvalitet i tilbudt kompetanse, vektning 50 %
2. Pris i forhold til faglig innhold, vektning 25 %
3. Leveringsdyktighet, vektning 25 %

Prosjektbeskrivelsen vil være sentral i vurderingen av hvordan oppgaven er forstått. Det forutsettes at leverandør redegjør for sin løsning på oppdraget. Prosjektbeskrivelsen skal inneholde en nærmere beskrivelse av metode og opplegg for gjennomføring. Det vil bli lagt vekt på at tilbyder viser god forståelse for de problemstillingene oppdragsgiver ønsker besvart. Prosjektbeskrivelsen må inneholde en framdriftsplan med milepæler og angivelse av leveringstidspunkt for endelig rapport. Den må også beskrive organisering av arbeidet, herunder hvem som er prosjektleder og prosjektmedarbeidere, samt beskrivelse av eventuelt samarbeid med andre.

Nærmere om tildelingskriteriene

Løsningsforslag og kvalitet i tilbudt kompetanse

- Hvordan tilbudet har besvart de sentrale elementene og spørsmålene i kravspesifikasjonen, samt de avgrensningene og forutsetningene som er satt som ramme for oppdraget
- Redegjørelse og begrunnelse for metodevalg i tilknytning til de enkelte spørsmålene/delene av oppdraget
- Sammensetning av team og faglig kvalitetssikringsopplegg
- Bruk av evt. relevante samarbeidspartnere og/eller referansegruppe/-partnere

- Samlet kompetanse og erfaring hos tilbyder, herunder formidlingskompetanse og evne til å levere lesevennlige produkt
- Kompetanse hos tilbudte forskere, herunder formell kompetanse og relevant, faglig produksjon

Leveringsdyktighet

- Leveringsdyktigheten vil bli vurdert ut fra organiseringen av prosjektet med vurdering av kompetansen til de som deltar og de som kan delta i tilfelle frafall
- Det kreves meget god gjennomføringsevne. Leverandør må beskrive hvordan han vil sikre tilstrekkelige ressurser tilgjengelig for arbeidet, slik at rapport kan leveres innen fastsatt oppdragstid. Beskrivelsen må være så tydelig at oppdragsgiver med sikkerhet kan legge den til grunn ved valg av leverandør.

Pris i forhold til faglig innhold

- Vil bli vurdert ut fra total ramme for opplegget sammenholdt med hva som iht. prosjektbeskrivelsen vil bli levert faglig innenfor rammen. Pris skal oppgis som totalpris for hele oppdraget, inkludert merverdiavgift.

5. OPPDRAGSGIVERS BEHANDLING AV TILBUDENE

5.1. Registrering av tilbud

Tilbudene påføres tidspunkt for mottakelse etter hvert som de kommer inn. På anmodning vil oppdragsgiver skriftlig bekrefte når et tilbud er mottatt.

5.2. Tilbudsåpning

Tilbudsåpningen vil ikke være offentlig.

5.3. Avvisning pga forhold ved leverandøren

Oppdragsgiver plikter å avvise leverandører dersom forhold som følger av Forskrift om offentlig anskaffelser § 11-10 første ledd foreligger.

Oppdragsgiver kan avvise leverandører dersom forhold som følger av Forskrift om offentlig anskaffelser § 11-11 andre ledd bokstav a-d foreligger.

5.4. Avvisning pga forhold ved tilbudet

Oppdragsgiver plikter å avvise tilbud dersom forhold som følger av Forskrift om offentlig anskaffelser § 11-11 første ledd bokstav a-f foreligger.

Oppdragsgiver kan avvise tilbud dersom forhold som følger av Forskrift om offentlig anskaffelser § 11-11 andre ledd bokstav a-d foreligger.

6. AVGJØRELSE AV KONKURRANSEN

6.1. Avlysning av konkurransen og totalforkastelse

Oppdragsgiver kan avlyse konkurransen eller forkaste samtlige tilbud dersom det foreligger saklig grunn.

6.2. Informasjon og begrunnelse for kontraktstildeling

Oppdragsgivers beslutning om hvem som skal tildeles kontrakt, vil bli varslet skriftlig til alle deltakerne samtidig i rimelig tid før kontrakt inngås. Med "kontrakt er inngått" menes tidspunktet da begge parter undertegner kontrakten.

Det gis en klagefrist på 7 dager. Når klagefristen er utløpt vil oppdragsgiver inngå kontrakt.

Vedlegg 1 Kravspesifikasjon

Utredning av nasjonale programsatsninger

Bakgrunn

Distriktssenteret (www.distriktssenteret.no) eies av Kommunal- og regionaldepartementet og er et nasjonalt kompetansesenter for kunnskapsbygging og formidling om distrikts- og lokalsamfunnsutvikling i bred forstand. Distriktssenteret er kompetanseorgan, rådgiver og bidragsyter overfor nasjonale, regionale og lokale myndigheter, samt støttespiller for de som jobber med lokale utviklingsinitiativ. Distriktssenteret utfører ikke selv forskning, men er en bestiller og formidler av relevant forskning om og dokumentasjon av lokal og regional utvikling og utviklingsarbeid i distriktsområder.

Miljøverndepartementet har et særlig ansvar for regjeringens miljøpolitikk og forvaltning av plandelen av plan- og bygningsloven (PBL).

Miljøverndepartementet v/ Planavdelingen har med utgangspunkt i PBL og miljøpolitikken, blant annet ansvar for å bidra til en mer helhetlig og bærekraftig by- og tettstedsutvikling, herunder en ytterligere samordning av areal- og transportpolitikken i by- og tettstedområdene.

Kommunal- og regionaldepartementet har ansvar for spørsmål som gjelder bolig- og bygningspolitikk, regional- og distriktspolitikk, lokalforvaltning, kommuneøkonomi og gjennomføring av valg.

Kommunal- og regionaldepartementet v/Regionalpolitisk avdeling har ansvar for distrikts- og regionalpolitikken. Avdelingen har ansvar for å utarbeide kunnskapsgrunnlaget for distrikts- og regionalpolitisk innsats, samt å dokumentere effekten av ulike regionalpolitiske instrumenter.

Som et ledd i å øke kunnskap om langtidseffekter av gjennomførte nasjonale programsatsninger i distriktskommuner ønsker Distriktssenteret, MD og KR D å gjennomføre studie av effekter av Miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene (Tettstedsprogrammet 2001-2005) og Utkantkommuneprogrammet (1998-2001).

Staten bruker årlig store summer på nasjonale utviklingsprogram og pilotprosjekter. De fleste av disse tiltakene er gjenstand for rapportering og evalueringer av ulike typer, det være seg følgeforskning og/eller midtveis- og sluttevalueringer. Langtidseffekter av disse er derimot i liten grad vurdert til nå. Hva skjer når kommunen ikke lenger er del av et nasjonalt program?

Resultat av studien vil inngå i Distriktssenteret sin kunnskapsbase og bidra til økt kunnskap om og drøfting av virkemidler for å gjøre distriktene attraktive som arbeids- og bosted.

Om Tettstedsprogrammet

Programmet "Miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene 2001-2005" ([Tettstedsprogrammet](#)) hadde et totalbudsjett på ca 25 mill kr under 5-årsperioden, finansiert av MD og KR D i fellesskap. Totalt sett ble det anslått investeringer på til sammen ca 150 mill kr fordelt på offentlige og private aktører på hhv kommunalt og regionalt nivå. Programmet ble [følgeevaluert](#) av [Nord-Trøndelagsforskning](#) (nå Trøndelag Forskning og Utvikling) og [Agderforskning](#). Resultatene ble nedfelt

i en midtveisrapport og en sluttrapport, i tillegg til en løpende dialog med oppdragsgiver (MD). I tillegg laget departementet en egen [sluttrapport](#) som oppsummerte resultater, erfaringer og anbefalinger.

For å skape "Det gode sted" kreves målrettet og samordnet innsats fra mange aktører som besitter ulike virkemidler og kompetanse, både i offentlig og privat sektor. Bruken av statlige virkemidler skulle ta sikte på å utløse tiltak som kunne utfylle hverandre, fremme partnerskapsløsninger og mobilisere lokale ressurser og virkemidler.

Hovedmålet for programmet var å bidra til å utvikle mer miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene, som bosted for nye generasjoner. Programmet skulle stimulere kommunene til å gjennomføre konkrete prosjekter for god stedsutvikling. Mulige tilflyttere og tidligere bosatte i kommunen var de viktigste målgruppene, spesielt rettet man seg mot ungdom og kvinner. 15 av de 16 tettstedene i programmet var kommunesentra.

Delstrategiene i satsningen var å stimulere til a) lokal medvirkning i stedsutviklingsprosesser, med særlig vekt på barn og unge, b) stimulere til å etablere lokale partnerskap og styrke kommunens rolle som aktiv aktør i tett samarbeid med private og andre offentlige instanser c) utvikle kommunal kompetanse og styrke det regionale nivåets evne til å veilede i lokale stedsutviklingsprosesser, d) se ulike statlige og regionale tiltak og virkemidler av betydning for tettstedsutviklingen i sammenheng for å oppnå større effekt lokalt samt å e) styrke nettverk mellom sentrale myndigheter, det regionale nivået og andre samarbeidspartnere for å sikre mobilisering, evaluering og læring.

Følgende 16 kommuner fordelt på 4 fylker deltok i programmet; Hadsel, Gildeskål, Hattfjelldal, Vefsn (Nordland), Vikna, Flatanger, Grong, Steinkjer (Nord-Trøndelag), Tingvoll, Haram, Ulstein, Rauma (Møre og Romsdal), Tolga, Åmot, Elverum, Grue (Hedmark). Fylkeskommunene hadde en sentral rolle i gjennomføringen av programmet.

Om Utkantkommuneprogrammet

Utkantkommuneprogrammet var en nasjonal satsing fra KRD i perioden 1998-2001. Satsningen hadde et budsjett fra KRD på 90 mill kr. Midlene ble brukt til en rekke prosjekt i pilotkommunene. I tillegg ble det satt av midler til fylkeskommunalt og nasjonalt initierte prosjekter. Programmet ble [følgerevaluert](#) av [Agderforskning](#).

Målene i Utkantkommuneprogrammet var å bidra til at utkantkommuner ble bedre til å påvirke og ta ansvar for en situasjon med langvarig nedgang i folketallet. Samt å gjøre fylkeskommunene og staten til dyktige medspillere for kommunene gjennom å forbedre sine arbeidsmetoder. Hovedelementene i satsningen var å øke de økonomiske rammene til utkantkommunene, øke samarbeid med andre departement på fagfeltet, styrke fylkeskommunen sin rolle som medspiller samt utvikle ny kunnskap og formidle denne. Ungdom og kvinner var særskilt prioriterte målgrupper for satsningen.

Det ble utpekt sju pilotkommuner og en region. Gamvik, Dyrøy, Tjeldsund, Vågå, Engerdal, Askvoll, Utsira, Indre Namdal (Grong, Høylandet, Snåsa, Lierne, Namsskogan og Røyrvik).

Midlene i satsningen kunne benyttes både til utviklingsprosjekt i enkeltkommuner og regioner, og til sektorovergrepene fellestiltak som kunne være med å påvirke og endre en negativ utviklingssituasjon i utkantkommunene.

Fordelingen av midler til utkantkommuner/regioner ble gjort gjennom fylkeskommunene. For å få til mest mulig effektiv bruk og forvaltning av midlene, ble det stilt krav til fylkeskommunene om at det gjennom de regionale utviklingsprogrammene skulle utarbeides en strategi for hvordan midlene skulle benyttes i forhold til utfordringene som de mest utsatte kommunene i fylket sto overfor.

Oppdrag

1. Mål

Formålet med oppdraget er å få dokumentert og analysert langtidseffektene av de nasjonale utviklingsprogrammene; Tettstedsprogrammet og Utkantkommuneprogrammet. Resultatene av arbeidet vil bli brukt i forbindelse med:

- A. fremtidig utforming og etablering av nasjonale utviklingsprogram
- B. utvikling av nasjonal og regional politikk for stedsutvikling og lokal samfunnsutvikling
- C. å gjøre kommunene bedre i stand til å ivareta sin rolle som lokal utviklingsaktør

Oppdraget skal bestå av følgende deler:

- I. Studie av langsiktige samfunnseffekter av pilotprosjektene.
- II. Studie av langsiktige effekter på kommunenes arbeid med stedsutvikling og lokal samfunnsutvikling.
- III. Innspill til læring. Å fremskaffe erfaringer fra arbeidsprosesser, strategier og tiltak som har gitt positive langsiktige effekter.

2. Nærmere om de enkelte delene

I. Samfunnseffekter

Målet med denne studien er å undersøke i hvilken grad pilotprosjektene som ble gjennomført har hatt langsiktige samfunnseffekter som blant annet befolkningens opplevelse av stedets attraktivitet, mulighet for medvirkning, mulighet for å påvirke samfunnsutviklingen osv og effekter på befolkningsutvikling/flytting, næringsutvikling og etableringer, turisme osv.

Oppdragsgiver er klar over vanskelighetene med å måle effekter på samfunnsnivå av slike programmer med forholdsvis små midler, inkludert det kontrafaktiske problemet. Oppdragsgiver ønsker at en i tilbudet redegjør for muligheten for å gjennomføre slike effektstudier, og evt. kommer med forslag til løsninger for å komme et stykke på vei i å studere effekter på samfunnsnivå. I Utkantprogrammet, men også i Tettstedsprogrammet ble det foretatt spørreundersøkelser i befolkningen i forkant av programmet, som muligens kan brukes som sammenligningsgrunnlag.

II. Studie av langsiktige effekter på kommunenes arbeid med stedsutvikling og lokal samfunnsutvikling.

En utfordring med avgrensede prosjekter er om erfaringer fra disse blir videreført i kommunens ordinære arbeid i etterkant. Undersøkelsen skal derfor inneholde en vurdering om kommunene i dag er bedre til å drive stedsutvikling og lokal samfunnsutvikling som følge av deltakelsen av programmet. Det vil også være viktig å peke på kritiske suksessfaktorer for at man har lyktes i å forbedre arbeidet sitt. I denne vurderingen kan det være aktuelt å se på følgende temaer:

- Er det blitt etablert nye satsninger i kommunene/regionene i naturlig forlengelse av programsatsningene?
- Er den kompetansen som ble utviklet gjennom programmene blitt værende/videreført i organisasjonen? Kompetanse omfatter blant annet fysisk planlegging og gjennomføring, prosesskompetanse, og kompetanse til å drive utviklingsarbeid, ref. kulepunktet under
- I programmene var det stort fokus på å skape gode arbeidsprosesser for å gjøre kommunene bedre i stand til å drive langsiktig utviklingsarbeid. Har dette ført til varige endringer i og effekter innen arbeidsmetodikk, strategier og tiltak, og kommunens rolle som utviklingsaktør?
- Påvirket programmene organisering og samarbeid om utviklingsprosjekt videre? Hvilke suksesskriterier kjennetegner kommunene som (evt.) har oppnådd langsiktige, positive effekter? Hvilke barrierer har de stått ovenfor?
- Ble det etablert interkommunalt samarbeid i programperioden som har blitt videreført/videreutviklet?
- I hvilken grad oppfatter kommunene at fylkeskommunen har blitt en bedre støttespiller i arbeidet med stedsutvikling og lokal samfunnsutvikling etter programmet?

I programmene ble det planlagt aktiviteter (feks. fysiske forbedringer i Tettstedsprogrammet) som ikke ble gjennomført i løpet av programperioden. Evaluatør skal også beskrive hvilke aktiviteter kommunene har gjennomført etter programperioden. Resultater av denne satsingen skal også inngå i vurderingen av langtidseffekter. Har kommunene videreført arbeidet med å forbedre de fysiske omgivelsene etter prosjektets avslutning og på hvilke områder? Resultatene bør vurderes i sammenheng med i hvilken grad kommunene lyktes i programperioden (har vi f.eks fått "late bloomers"?)

III. Innspill til læring. Å framskaffe erfaringer fra arbeidsprosesser, strategier og tiltak som har gitt positive langsiktige effekter.

En viktig begrunnelse for de nasjonale utviklingsprogrammene er å bidra til læring innenfor arbeidsfeltene stedsutvikling og lokal samfunnsutvikling. Et viktig sluttprodukt fra evalueringen skal være å framskaffe viktige erfaringer som er verd å videreformidle til andre. En del slike erfaringer ble fremhevet i følgeevalueringene for programmene. Står disse konklusjonene fremdeles, eller er det andre erfaringer som er verd å framheve som viktige for å få positive langsiktige effekter.

I forhold til innretning på studien, herunder både kvantitative og kvalitative effektindikatorer, utfordres tilbyder til å komme med konkrete forslag og ideer til tilnærming i sitt tilbud. Dette gjelder også hva som er aktuelt å studere for alle pilotprosjektene og hvor det kan være aktuelt å gjennomføre casestudier. Det forutsettes at det gjennomføres casestudier i 5-10 av deltagende kommuner, med en geografisk og størrelsesmessig spredning. Oppdragsgiver ønsker en aktiv rolle i utvelgelse av kommuner.

Analyse og rapportering

Leverandøren skal i prosjektbeskrivelsen beskrive metodisk tilnærming til de enkelte delene av oppdraget. Løsningsforslaget skal ha en begrunnet redegjørelse for hvilke metoder og type data leverandøren planlegger å benytte.

Oppdragsgiver ønsker et oppstartsmøte og 1-2 møter i tillegg under arbeidet. Oppdragsgiver ønsker å lese og drøfte/kommentere utkast til analyse før den ferdigstilles. Møter og kommunikasjon vil fortrinnsvis bli gjennomført per videokonferanse og e-post.

Når arbeidet er slutført, ønskes et erfaringsseminar, hvor utredningen presenteres for oppdragsgiver samt personer/miljøer oppdragsgiver ønsker å invitere.

Sluttleveransen til oppdragsgiver skal være en elektronisk rapport (PDF) og 15 trykte eksemplarer, samt en powerpointpresentasjon som er egnet til formidling av hovedfunn og konklusjoner. Oppdragsgiver fastsetter tidspunktet for offentliggjøring. Sluttleveransen skal også inneholde bakgrunnsmateriale fra casestudier som kan anvendes til artikler/kartlegginger.

Rapporten vil bli lagt ut på våre nettsider www.distriktssenteret.no, www.regjeringen.no/md og www.regjeringen.no/krd

Pristilbud

Leverandør bes om å gi et pristilbud i norske kroner og med mva. spesifisert. Pristilbudet skal omfatte alle utgifter knyttet til oppdraget, så som lønn, reiser, møtedeltakelse og ferdig trykt rapport.

Kontrakt og betalingsbetingelser

Det vil bli utarbeidet en kontrakt for arbeidet i henhold til Statens standardavtaler om konsulenttjenester SSA-O.

Inntil 50 prosent av avtalt kontraktssum kan utbetales underveis i oppdraget, mens de resterende 50 prosent utbetales når oppdraget er fullført og godkjent.

Framdrift

Arbeidet påbegynnes umiddelbart etter kontraktsinngåelse i 2010. Sluttrapporten skal ferdigstilles innen 01.07.2011.

Vi ønsker en delleveranse i form av et kort notat om og en presentasjon av foreløpige funn til 01.04.2011.

Krav til leverandørens tilbud/prosjektbeskrivelse

Leverandøren skal in sin prosjektbeskrivelse presentere en fortolkning av oppdraget. Denne skal minimum inneholde:

- en beskrivelse av leverandørens forståelse av de ulike spørsmålene/temaene som ønskes belyst
- en beskrivelse av eventuelle utfyllende problemstillinger
- en beskrivelse av forslag til opplegg og den metodiske gjennomføringen

- en beskrivelse av forslag til organiseringen av arbeidet, herunder hvem som skal lede det, hvem som er medarbeidere, eventuelle samarbeidspartnere og hvor mye tid/kapasitet de enkelte skal bidra med
- en beskrivelse av hvordan leverandøren vil sikre ressurser tilgjengelig for arbeidet, slik at rapport kan leveres innen fastsatt tid
- forslag til framdriftsplan med milepæler
- pristilbud, herunder kostnadsplan som viser fordelingen på aktiviteter i prosjektet, samt pristilbud på ev "tilleggstimer".